

Το σχολικό περιβάλλον θεωρείται μικρογραφία της κοινωνίας μας μέσα στο οποίο οι μαθητές και το σύνολο του εκπαιδευτικού προσωπικού βιώνουν όλες τις εκφάνσεις της ζωής και αντιμετωπίζουν ανατροπές και εναλλαγές διάφορων συναισθηματικών αποχρώσεων. Μία από αυτές τις ανατροπές είναι η απώλεια ενός από τους γονείς του μαθητή. Ο τρόπος αντιμετώπισης και η υποστήριξη του μαθητή που βιώνει το πένθος είναι ένα κρίσιμο θέμα που προβληματίζει τον εκπαιδευτικό. Γι' αυτό κρίνεται αναγκαίο, πριν βρεθεί αντιμέτωπος με το γεγονός, να έχει ενημερωθεί και να έχει σχεδιάσει ένα πλάνο διαχείρισης της απώλειας και του θρήνου ώστε να δράσει αποτελεσματικά και υποστηρικτικά στον τόπο και χρόνο εμφάνισής του.

Σημαντική χαρακτηρίζεται και η σχέση μεταξύ μαθητή και εκπαιδευτικού, ο βαθμός εμπιστοσύνης και το κλίμα που προϋπάρχει εντός της σχολικής αίθουσας. Το πώς θα αντιμετωπιστεί ένα τέτοιο ζήτημα εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από τον χρόνο και την αιτία του θανάτου του γονέα αλλά και από την ηλικία του μαθητή, διότι ο βαθμός αντίληψης και κατανόησης του συμβάντος ποικίλει.

Το παιδί προσχολικής ηλικίας αντιλαμβάνεται την απουσία του γονέα του αλλά δεν μπορεί να κατανοήσει τη μονιμότητα του γεγονότος. Αντίθετα, το παιδί της σχολικής ηλικίας συνειδητοποιεί την οριστικότητα και τη φύση του θανάτου, πράγμα που του δημιουργεί άγχος και φόβο, και μπορεί να αναπτύσσει μηχανισμούς άμυνας. Κατά το στάδιο της εφηβείας, ο μαθητής όχι μόνο αντιλαμβάνεται την έννοια του θανάτου αλλά ταυτόχρονα προβληματίζεται και αναζητά το νόημά του. Εφόσον προσμετρηθούν και αξιολογηθούν τα παραπάνω ο εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει τον δρόμο της στήριξης και όχι της σιωπής και της αποφυγής του γεγονότος που μπορεί να μεγεθύνει τα αισθήματα αδυναμίας και φόβου.

Ο δάσκαλος αναλαμβάνει ρόλο συμπαραστάτη παρέχοντας στον μαθητή τον απαραίτητο χρόνο για να εξωτερικεύσει τα συναισθήματά του καθώς οι αντιδράσεις και ο χρόνος έκφρασής τους από τον μαθητή δεν είναι συγκεκριμένοι. Ο δάσκαλος δεν πρέπει να ασκεί συναισθηματική πίεση αλλά να είναι ψύχραιμος μπροστά στις διαθέσεις και των υπόλοιπων μαθητών που βιώνουν τον θρήνο του συμμαθητή τους. **Το παιδί στην προσπάθειά του να αντιληφθεί το θάνατο του γονέα αναγνωρίζει και βιώνει νέα συναισθήματα, όπως θυμό, ενοχή, φόβο, μοναξιά και άλλα. Σε κάθε περίπτωση, ο δάσκαλος οφείλει να τα**

σεβαστεί και να εξηγήσει στον μαθητή, λεκτικά ή μη, πως σε αυτή τη δύσκολη στιγμή δεν είναι μόνο του αλλά έχει ανθρώπους που μπορούν να τον στηρίξουν. Πρέπει να ακούει ό,τι έχει να πει, να μη κρίνει τα λεγόμενά του και να μην του υποδεικνύει το πώς θα σκέφτεται ή πώς θα πρέπει να δράσει.

Ο μαθητής αναζητά περιβάλλοντα ασφάλειας και αγάπης και διαβεβαιώσεις πως θα έχει δίπλα του ανθρώπους να τον βοηθήσουν όποτε το χρειαστεί. Η έμφαση στο ότι τα όσα νιώθει είναι φυσιολογικά και επακόλουθα και η ανταλλαγή σκέψεων και συναισθημάτων του εκπαιδευτικού με τον μαθητή θα ενθαρρύνουν την έκφραση συναισθημάτων και την μετέπειτα αποδοχή του γεγονότος.

Ο δάσκαλος πρέπει να αναγνωρίζει πως η συγκέντρωση του μαθητή και η σχολική του επίδοση θα επηρεαστεί σημαντικά. Αυτό δεν υποχρεώνει σε καμία περίπτωση τον δάσκαλο να εξαιρέσει μαθησιακά τον μαθητή που θρηνεί αλλά οφείλει να τον ενθαρρύνει σε οποιαδήποτε προσπάθεια κάνει, σε βαθμό όμως τέτοιο που να μη θεωρηθεί ότι γίνεται από οίκτο.

Για την καλύτερη προσαρμογή του μαθητή που πενθεί προτείνεται η επαναφορά σε σύντομο χρονικό διάστημα στην καθημερινή ρουτίνα, η διατήρηση και όχι η αλλαγή των κανόνων συμπεριφοράς και πειθαρχίας μέσα στην σχολική τάξη, η ενθάρρυνση όλων των μαθητών της τάξης για ζωγραφική, ομαδική συζήτηση, συμμετοχή σε δραστηριότητες που θα βοηθήσουν στη δημιουργία ενός θετικού κλίματος αγάπης και ασφάλειας. Η συμμετοχή του μαθητή σε κοινωνικές προγραμματισμένες ή μη εκδηλώσεις, σε σχολικές εκδρομές ή γιορτές δεν πρέπει να αποφεύγονται αλλά να προτιμώνται εφόσον το παιδί το επιθυμεί και το αναζητά.

Επίσης, ο δάσκαλος πρέπει να βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία με το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον του μαθητή και να μη διστάσει να ζητήσει βοήθεια από ειδικούς για τον καλύτερο δυνατό τρόπο διαχείρισης κρίσεων. Υπάρχουν ωστόσο και περιπτώσεις όπου η εμπλοκή ειδικού και η παροχή επαγγελματικής βοήθειας κρίνεται αναγκαία.

Ενδείξεις που επιβάλλουν την παραπομπή σε ειδικό είναι παρατεταμένα οργανικά συμπτώματα, όπως κεφαλαλγίες, πόνος στο στήθος και στο στομάχι, δυσκολίες στον ύπνο και τη διατροφή, επίμονη καταθλιπτική διάθεση, συνεχής υπερβολικός θυμός, αυτοκαταστροφικές σκέψεις, βίαιη συμπεριφορά και η διαρκής αποστασιοποίηση του παιδιού από το γεγονός και την έκφραση συναισθημάτων. Ο

εκπαιδευτικός πρέπει να επιβλέπει και να αναγνωρίσει τυχόν συμπτώματα που καταδεικνύουν την ανάγκη για παρέμβαση ειδικού.

Σε κάθε περίπτωση, οφείλει να σεβαστεί το δικαίωμα του μαθητή στο πένθος, με όποιο τρόπο κι αν αυτός εκφραστεί, και να σταθεί δίπλα του παρέχοντάς του υποστήριξη και βοήθεια. Η αποφυγή και η σιωπή δεν είναι λύση. Ο ρόλος μας είναι πολύπλευρος και σημαντικός.

Χριστίνα Μπέσιου

Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης